

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ І ПРАВА
КАФЕДРА ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА**

**ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ
ГОСПОДАРЮЮЧОГО СУБ'ЄКТА**

Кваліфікаційна робота (проєкт)
на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: здобувачка IV курсу 431 групи,
заочної форми навчання
Спеціальності 072 Фінанси, банківська справа
та страхування
Освітньо-професійної програми Фінанси,
банківська справа та страхування
Климова Валерія Вікторівна

Керівник: Ковальов В.В., кандидат
економічних наук, доцент

Рецензент: Карнаушенко А.С., к.е.н., голова
СФГ “Олексієнко С.М.”

Івано-Франківськ, 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....

РОЗДІЛ 1. Теоретичні аспекти амортизаційної політики....

суб'єктів господарювання

- 1.1. Економічна сутність поняття «амортизація»
- 1.2. Типи та принципи амортизаційної політики
- 1.3. Методи нарахування амортизації

РОЗДІЛ 2. Аналіз амортизаційної політики ПрАТ «Херсонський хлібокомбінат»

- 2.1. Фінансово-економічна характеристика підприємства
- 2.2. Аналіз складу та структури необоротних активів
- 2.3. Аналіз та ефективності використання основних засобів

РОЗДІЛ 3. Шляхи та напрями оптимізації амортизаційної політики суб'єкта господарювання

- 3.1. Напрями оптимізації амортизаційної політики на макрорівні
- 3.2. Напрями оптимізації амортизаційної політики суб'єктами

господарювання

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах нестачі фінансових ресурсів важливе місце займає процес ефективного використання внутрішніх фінансових джерел суб'єкта господарювання, які необхідні йому для ведення господарської діяльності. Умовою ведення ефективного господарювання є достатня кількість засобів праці, які відповідають сучасним вимогам ведення бізнесу. Ефективне використання основних засобів суб'єктом господарювання є важливим чинником, який сприяє досягненню економічної ефективності ведення господарської діяльності. Під впливом негативних явищ розвиток підприємств в нашій країні уповільнився. Зношеність основних засобів в усіх галузях економіки приблизно складає 70%. У зв'язку з цим створення ефективної амортизаційної політики суб'єктом господарювання набуває важливого значення, тому що вона виступає як витрати та як джерело відновлення основних засобів. Дослідження закономірностей процесу амортизації (норм та методів), визначення факторів які впливають на відтворення основних засобів як на макро так і на мікрорівнях визначає актуальність даного дослідження.

Мета роботи – вивчити теоретичні та практичні аспекти амортизаційної політики суб'єкта господарювання з метою її оптимізації.

Для досягнення зазначеної мети були поставлені наступні **завдання**:

- дослідити сутність поняття «амортизація»;
- розглянути типи та принципи амортизаційної політики;
- дослідити методи нарахування амортизації;
- дослідити фінансово-економічна стан підприємства;
- проаналізувати складу та структури необоротних активів підприємства;
- оцінити ефективність використання основних засобів підприємства;
- запропонувати шляхи та напрями оптимізації амортизаційної

політики суб'єкта господарювання.

Об'єкт дослідження є процес формування амортизаційної політики суб'єктом господарювання.

Предмет дослідження є сукупність теоретичних та практичних аспектів амортизаційної політики суб'єкта господарювання з метою ефективного відтворення основних засобів.

Методи дослідження. В процесі виконання кваліфікаційної роботи були використані такі наукові методи: узагальнення та термінологічного аналізу; статистичний метод обробки даних; метод порівняння; абстрактно-логічний та інші.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

1.1. Економічна сутність поняття «амортизація»

Амортизація є складним економічним явищем. Вона об'єднує різні ознаки, такі як: витрати суб'єкта господарювання, процес руху вартості та відтворення, відшкодування та нагромаджених засобів праці.

Вчені-економісти розглядають сутність поняття «амортизація» виходячи з таких позицій:

I позиція – амортизація, це грошовий вираз зносу основних засобів;

II позиція – амортизація це процес перенесення зносу основних засобів на собівартість товарів, робіт та послуг;

III позиція – амортизація, це метод або прийом бухгалтерського обліку.

Існують різні підходи до тлумачення поняття «амортизація». Так, в економічній теорії термін амортизація (від латинського «amortisatio»), це погашення або сплата боргів [3, с. 135; 17 с. 294]. Козьменко С.Н., Васильєва Т.А. та Ярошенко С.П. вказують на те, що термін амортизація трактується як ««а» – заперечення, «mot» – смерть, це характеризує постійне існування через відновлення засобів праці» [12; 17, с. 294].

Серед вчених немає єдиного підходу до розуміння сутності поняття «амортизація».

Чорновіл О.В. та Потрапелюк К.Г. трактують поняття «амортизація» наступним чином «це надзвичайно складне економічне явище, яке поєднує ознаки витрат виробництва і джерела коштів, процесу руху вартості і важелів управління відтворенням, відшкодування зношених і нагромадження нових засобів праці» [34].

Бакай В.Й. дає таке визначення амортизації «Амортизація – це складний економічний механізм, що кількісно відображає втрату знаряддями

праці вартості основних засобів, які амортизуються, протягом строку їх корисного використання (експлуатації), і поступове перенесення й на новостворений продукт з наступним нагромадженням коштів для відтворення (придбання) основних засобів» [2].

Бубенко П.Т. та Тітяєв В.І. розглядають амортизацію як «процес перенесення авансованої раніше вартості всіх видів засобів праці на вартість продукції з метою її повного відшкодування» [5]

Щирська О.В. вказує на те, що «амортизація - це процес нарахування зносу, тобто поступове перенесення вартості майна на створення нового продукту. Амортизація є інструментом бухгалтерського обліку, що забезпечує дотримання принципу нарахування та відповідності доходів і витрат. Амортизація є суб'єктивним явищем, адже суб'єкт господарювання вирішує, яким чином буде здійснюватися цей процес, які методи використовувати, яким чином формувати амортизаційний фонд тощо» [35].

Приймак Н.С. тлумачить, це поняття як «комплексну економічну категорію, яка характеризує процес систематичного, поступового перенесення вартості засобів праці на вартість готової продукції підприємства, виготовленої з їх використанням, з метою забезпечення планомірного відновлення засобів праці внаслідок їх морального і фізичного зносу» [27].

Кірейцев Г.Г. вказує на те, що «амортизація як економічна категорія характеризує різні аспекти реальних економічних відносин, пов'язаних із відтворенням і використанням основних засобів праці. Так, на стадії формування основних засобів кошти амортизаційного фонду є важливим реальним інвестиційним джерелом. На стадії виробництва у ході використання основних засобів частина їх вартості, що відповідає зносу, формує відображуваний прийомами обліку амортизаційний фонд як потенційне фінансове джерело інвестицій» [15, с. 24].

Також в нормативно-правових актах немає єдиного трактування поняття «амортизація».

Згідно з Податковим Кодексом України «амортизація - систематичний розподіл вартості основних засобів, інших необоротних та нематеріальних активів, що амортизується, протягом строку їх корисного використання (експлуатації)»[26].

Згідно НП(с)БО 7 «амортизація - систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації)» [19].

В широкому розумінні амортизація являє собою відновлення грошових коштів, які суб'єкт господарювання витрачає на придбання або створення довгострокових активів [13, с. 47]

Амортизація є багатоаспектною категорією, її можна розглядати з позицій облікового, економічного або фінансового аспектів.

Виходячи з зазначеного вище, можна стверджувати, що амортизація – це комплексне складне явище в економіці, яке акумулює в собі процес руху вартості основних засобів та переніс її в процесі експлуатації на товари, роботи а послуги що виробляються суб'єктами господарювання.

1.2. Типи та принципи амортизаційної політики

В країнах з розвинутою ринковою економікою амортизаційна політика суб'єктів господарювання займає важливе місце. Вона є частиною державної амортизаційної політики. У зв'язку з цим вона є відображенням економічних умов та ефективності державної амортизаційної політики яка здійснюється в країні.

На сьогодні не існує єдиного трактування щодо сутності амортизаційної політики.

Так, Бубенко П.Т., Титяєв В.І. та Димченко О.В. стверджують, що «амортизаційна політика – це політика підприємства щодо вибору відповідних методів амортизації основних фондів і нематеріальних активів, а також забезпечення цільового використання амортизаційних відрахувань,

зниження бази оподаткування, створення власних інвестиційних ресурсів тощо» [5, с. 126].

Овод Л.В. вказує на те, що «Амортизаційна політика підприємства – це вибір і оптимальне поєднання способів, правил і методики нарахування та обліку амортизації, встановлення порядку використання амортизаційних відрахувань для відтворення основних фондів відповідно до умов господарювання і амортизаційної політики держави» [22, с. 66].

Яремко І.Й. акцентує увагу, на тому, що «амортизаційна політика – це цілеспрямована діяльність підприємства з вибору й застосування одного з можливих (законом дозволених) методів амортизації з метою максимізації обсягу власних фінансових ресурсів протягом амортизаційного періоду» [36, с. 76].

Амортизаційну політику можливо розглядати як на макрорівні так і на мікрорівні.

Новицької С.С. та Потапової-Сінько Н.Ю. вважають, що «амортизаційна політика підприємства є складовою частиною загальної стратегії формування його фінансових ресурсів, що полягає в індивідуалізації рівня інтенсивності відновлення амортизованих активів з урахуванням специфіки їхньої експлуатації» [20, с. 7].

В.А. Никифорак виділяє наступні етапи які формують амортизаційну політику суб'єкта господарювання, це «визначення цілей та напрямів діяльності підприємства; дослідження факторів, що впливають на вибір методу амортизації об'єкта; залучення висококваліфікованого персоналу для визначення методу амортизації об'єкта; вибір методу амортизації відповідно до цілей діяльності підприємства; оцінювання ефективності вибраного методу нарахування амортизації; перегляд методу нарахування амортизації у зв'язку з неефективністю раніше застосовуваного методу» [21, с. 159].

Трачова Д.М. виділяє наступні елементи амортизаційної політики, такі як: «порядок оцінювання й переоцінювання основних засобів; визначення строків корисного використання; вибір способів нарахування амортизації;

забезпечення цільового використання амортизаційних відрахувань; вибір найбільш ефективних форм відтворення основних засобів; вдосконалення структури засобів праці» [33, с. 17].

Виділяють наступні типи амортизаційної політики: рівномірна, компромісна, прискорена та пропорційна. Їх характеристика представлена в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Типи амортизаційної політики та їх характеристика [9, с. 390]

Типи	Сутність
Рівномірна	Рівномірна амортизаційна політика передбачає рівномірність розподілу суми амортизації між обліковими періодами із застосуванням прямолінійного методу
Компромісна	Компромісна амортизаційна політика передбачає в перші роки експлуатації політику прискореного списання вартості активу з використанням таких методів нарахування амортизації, як методи зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний, а в останні роки – застосування прямолінійного методу, що забезпечить однаковий розмір амортизаційних відрахувань щорічно.
Прискорена	Прискорена амортизаційна політика передбачає політику прискореного списання вартості активу із застосуванням методів нарахування амортизації зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивного.
Пропорційна	Пропорційна амортизаційна політика передбачає нарахування зносу пропорційно обсягу виконаних робіт, випуску виробленої продукції (одиниць виробленої продукції), тобто із застосуванням виробничого методу.

Але у кожного типу амортизаційної політики є свої переваги та недоліки (таблиця 1.2).

Таблиця 1.2

Переваги та недоліки типів амортизаційної політики [9, с. 390]

Типи	Переваги	Недоліки
------	----------	----------

Рівномірна	Простота й зручність полягають в тому, що амортизаційні відрахування в однаковому розмірі впливають на фінансовий результат протягом експлуатації об'єкта.	<ul style="list-style-type: none"> - не враховує моральний знос; - не враховує обсяги виробництва продукції, тому собівартість, відображена в бухгалтерському обліку, неповною мірою враховує інтенсивність використання об'єкта; - відсутній вплив з боку управлінського персоналу на розмір амортизаційних відрахувань.
Компромісна	<ul style="list-style-type: none"> - враховує моральний знос; - дає змогу управляти фінансовими результатами на початку експлуатації об'єкта. 	<ul style="list-style-type: none"> - не враховує інтенсивність використання необоротного активу; - не дає змогу управляти фінансовими результатами в кінці експлуатації об'єкта.
Прискорена	<ul style="list-style-type: none"> - враховує моральний знос; - дає змогу управляти фінансовими результатами на початку та в кінці експлуатації об'єкта. 	Не враховує інтенсивність використання необоротного активу, отже, приводить до неузгодженості між витратами та доходами від експлуатації активу.
Пропорційна	Повною мірою визначає фізичний знос. Враховує інтенсивність використання необоротного активу, наявна неузгодженість між витратами та доходами від експлуатації активу.	<ul style="list-style-type: none"> - застосовується в разі визначення виробничої потужності об'єкта протягом всього терміну його експлуатації; - доцільно застосовувати в разі незначного морального зносу об'єкта; - не дає змогу управляти фінансовими результатами протягом експлуатації об'єкта незалежно від інтенсивності його використання.

Принципи амортизаційної політики – це засади, які притаманні всім елементам управління відновленням основних засобів. Вони є правилами поведінки, якими повинні користуються суб'єкти управління, та

відображають існуючі зв'язки та залежать від різних аспектів.

Принципи амортизаційної політики встановлюють вимоги до системи амортизаційної. При проведенні амортизаційної політики кожен господарюючий суб'єкт повинен враховувати свою специфіку діяльності. Всі принципи амортизаційної політики можливо згрупувати та віднести до загальних та спеціальних принципів (таблиця 1.3).

Таблиця 1.3

Принципи амортизаційної політики [23]

Принципи	Характеристика
Загальні принципи	
Принцип наукової обґрунтованості	Дотримання основних економічних законів ринкової економіки у розробці амортизаційної політики
Принцип законності	Дотримання вимог чинного законодавства щодо загальнодержавної амортизаційної політики
Принцип економічної обґрунтованості і доцільності	Амортизаційна політика повинна сприяти створенню нормальних умов господарювання з метою відтворення основних засобів
Принцип системності	Системний підхід до формування амортизаційної політики та забезпечення узгодженості мети та усіх її видів
Принцип об'єктивності	Передбачає об'єктивність у розробці амортизаційної політики з урахуванням об'єктивних закономірностей розвитку підприємства та держави, а також зовнішніх та внутрішніх факторів
Принцип ефективності	Будь-яке управлінське рішення у сфері амортизаційної політики повинно опиратись на завдання отримання очікуваного результату з точки зору загальної мети діяльності підприємства та мети в сфері амортизаційної політики
Принцип свободи вибору	Суб'єкти господарювання мають право без обмежень приймати будь-які рішення у розробці амортизаційної політики, що не суперечать чинному законодавству
Спеціальні принципи	
Принцип інноваційності	Амортизаційна політика повинна використовувати інноваційні підходи до її формування, сприяти оновленню основних засобів й покращенню їх структури, впровадженню нової техніки і технологій, покращенню якості наявної та випуску нової продукції
Принцип	Передбачає можливий перегляд заданих цілей та

еластичності	параметрів через зміни умов господарювання під дією різноманітних факторів
Принцип багатоваріантності	Дозволяє ефективно реалізувати принцип еластичності в результаті впровадження варіантів політики, розроблених з орієнтиром на можливі зміни умов господарювання
Принцип строковості	Забезпечення можливості поетапної реалізації мети амортизаційної політики на основі визначення часових меж її реалізації
Принцип відповідності	Строк корисного використання та методи амортизації об'єктів основних засобів мають відображати реальний процес їх зношення та споживання підприємством економічних вигід від використання
Принцип створення амортизаційного капіталу	Амортизаційна політика має сприяти створенню амортизаційного капіталу та його грошового забезпечення як фінансової бази для відновлення основних засобів
Принцип аналізу та контролю	Необхідно точно знати ступінь впливу амортизаційної політики на діяльність підприємства, стан амортизаційної системи, відхилення від реальних процесів, що відбуваються на підприємстві та від запланованих показників, аналізувати їх причини і можливі наслідки

Перша група принципів це загальні принципи амортизаційної політики які не залежать від галузі економіки та розміру суб'єкта господарювання. До другої групи відносяться спеціальні принципи, які пов'язані з метою розробки амортизаційної політики.

Від типу амортизаційної політики залежать якість та інтенсивність експлуатації основних засобів. Дотримуючись принципів розробки амортизаційної політики можливо досягти позитивного економічного ефекту. Але неякісна державна амортизаційна політика може звести нанівець весь позитивний економічний ефект який досягається суб'єктами господарювання в процесі своєї господарської діяльності.

1.3. Методи нарахування амортизації

Вибір методу амортизації є основним питанням амортизаційної політики суб'єкта господарювання. Це пов'язано з тим, що амортизаційні відрахування є одним із основних джерел яке формує власні фінансові ресурси господарюючого суб'єкта.

Згідно НП(с)БО 7 Основні засоби" «методами розрахунку амортизаційних відрахувань є: прямолінійний, зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний, виробничий» [19].

Характеристика методів розрахунку наведена в таблиці 1.4.

Таблиця 1.4

Методи розрахунку амортизаційних відрахувань

Назва методу	Зміст
Прямолінійний	яким річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується, на строк корисного використання об'єкта основних засобів
Зменшення залишкової вартості	річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації.
Прискореного зменшення залишкової вартості	річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації, яка обчислюється, виходячи із строку корисного використання об'єкта, і подвоюється;
Кумулятивний	річна сума амортизації визначається як добуток вартості, яка амортизується, та кумулятивного коефіцієнта
Виробничий	місячна сума амортизації визначається як добуток фактичного місячного обсягу продукції (робіт, послуг) та виробничої ставки амортизації

* складене автором на основі [19]

Вказані методи розрахунку амортизаційних відрахувань мають свої переваги та недоліки які представленні в таблиці 1.5.

Таблиця 1.5

Переваги та недоліки методів розрахунку амортизаційних відрахувань

Назва методу	Переваги	Недоліки
Прямолінійний	Рівномірність розподілу суми амортизації між звітними періодами, простота розрахунку	Не враховує моральний знос, різницю виробничої потужності активів в різні роки експлуатації, необхідність підвищення витрат на ремонт та обслуговування в останні роки використання
Зменшення залишкової вартості	В перші роки нараховуються великі суми амортизації	Складна математична формула розрахунків, нерівномірний розподіл сум амортизації за періодами.
Прискореного зменшення залишкової вартості	В перші роки нараховуються великі суми амортизації, простота розрахунку	Нерівномірний розподіл сум амортизації за періодами
Кумулятивний	В перші роки нараховуються великі суми амортизації	Явних недоліків немає
Виробничий	Економічна вигода об'єкта зменшується в зв'язку з його експлуатацією, а не у зв'язку із впливом на нього часу, як у всіх попередніх методах.	Складність прогнозування виробітку на кілька років вперед. Припинення нарахування амортизації під час простою техніки, яка піддається зносу й у цей час.

* складене автором на основі [31]

На початку діяльності при збільшенні амортизаційних відрахувань, при невеликому прибутку, необхідним є підвищення ціни на товари, роботи та послуги, що в свою чергу призводить до зменшення попиту на товари, роботи та послуги які виробляє господарюючий суб'єкт (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Взаємозв'язок методів амортизації із стадією життєвого циклу бізнесу [1;14]

Велика кількість країн світу застосовують лінійний метод розрахунку амортизаційних відрахувань. В деяких країнах застосовують метод залишкової вартості. В таблиці 1.6 представленні методи розрахунку амортизаційних відрахувань в деяких країнах світу.

Таблиця 1.6

Норми нарахування амортизації які використовуються в деяких країнах світу [25, с.125]

Країни	Метод нарахування
Австрія	Лінійний метод
Бельгія	Лінійний метод, подвійне зменшення залишкової вартості (ЗВ): норма амортизаційних відрахувань не може бути вищою 40% вартості придбання активу
Данія	Лінійний метод та подвійне зменшення залишкової вартості, ставка не перевищує вартість придбання більш ніж на 25%, прискорена – 15% від бази, ведеться окремий облік
Китай	Лінійний метод, подвійне зменшення залишкової вартості, метод суми цифр року, прискорена амортизація
Німеччина	Лінійний метод та подвійне зменшення залишкової вартості

Головним критерієм застосування того чи іншого методу нарахування амортизації є встановлення якісного співвідношення між величинами амортизаційних відрахувань та їх впливом на ціну товарів, робіт та послуг суб'єкта господарювання.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПрАТ «ХЕРСОНСЬКИЙ ХЛІБОКОМБІНАТ»

2.1. Фінансово-економічна характеристика підприємства

ПрАТ «Херсонський хлібокомбінат» було створено у 1997 році на базі Херсонського хлібокомбінату державного виробничо-торговельного підприємства «Херсонхліб». Свого часу «Херсонхліб» об'єднувало три цехи у м. Херсоні, які були засновані почергово, починаючи з 1953 року. Виробництво кондитерських та хлібобулочних виробів здійснюється на ПрАТ «Херсонський хлібокомбінат» більше шести десятиліть.

Сьогодні ПрАТ «Херсонський хлібокомбінат» об'єднує групу компаній, які займаються виробництвом та реалізацією кондитерських, хлібобулочних та борошномельних продуктів.

До структури підприємства входять два виробничо-промислових цеха, відділ технічного обслуговування та транспортно-ремонтний відділ. На підприємстві є бухгалтерія та фінансово-економічний відділ, юридичне бюро, відділ продажу та маркетингу, виробничо-технічні лабораторії, торговий відділ, відділ кадрів та їх підготовки а також відділ технічної підтримки.

Станом на 31.12.2020 р. середньооблікова численність штатних працівників склала 503 чол. У 2020 році фонд оплати праці склав 34004 тис. грн., що на 5160 тис. грн. більше чим у 2019 році. Фонд оплати праці, в порівнянні з 2019 роком, збільшився на 3,6%.

Основними напрямками діяльності підприємства є виготовлення хлібобулочних виробів в асортименті. Підприємство збуває свою продукцію через мережу фірмових магазинів, супермаркети та малий бізнес. Підприємство отримало в 2020 році 93% доходу від реалізації хліба та хлібобулочних виробів. Обсяги виробництва в натуральному вираженні за 2020 р. склали 8849 т. у грошовому вираженні 169533 тис грн. Сезоні

коливання впливають на відсоток реалізації. У літню пору року відсоток реалізації є найвищим, це пов'язано із збільшенням ринку збуту продукції (санітарно-курортними закладами). Основним ринком збуту продукції підприємства є Херсонська область.

Основні фінансово-економічні показники діяльності ПрАТ «Херсонський хлібокомбінат» представлені в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Основні фінансово-економічні показники ПрАТ «Херсонський хлібокомбінат», тис. грн.

Показники	2018	2019	2020	Відхилення	
				Абсолютне 2018/2020	Відносне 2018/2020
Чистий дохід від реалізації	143619	168506	165920	22301	15,52
Собівартість реалізованої продукції	111580	124479	118954	7374	6,6
Валовий прибуток	32039	44027	46948	14909	46,53
Фінансові результати від операційної діяльності: прибуток (збиток)	4301	8352	9317	5016	116,62
Чистий фінансовий результат прибуток (збиток)	2103	5750	7006	4903	233,14
Валюта балансу	43249	48029	57340	14091	32,58
Власний капітал	12665	18415	25421	12756	100,7
Залучений капітал	4890	5230	2290	-2600	-53,16
Необоротні активи	24263	24122	21676	-2587	-10,66
Оборотні активи	18986	23907	35664	16678	87,84

В період з 2018 по 2020 рік на ПрАТ «Херсонський хлібокомбінат» всі наведені показники демонструють позитивну динаміку. Так, чистий дохід від реалізації в 2020 році становив 165920 тис. грн. він збільшився на 22301 тис. грн. (15,52%) у порівнянні з 2018 роком. Собівартість реалізованої продукції, також зросла, але тільки на 6,6% (14909 тис. грн.). Валовий прибуток в 2020 році становив 46948 тис. грн., що на 46,53% (14909 тис. грн.) більше ніж в

2018 році. Як наслідок чистий фінансовий результат прибуток ПрАТ «Херсонський хлібокомбінат» за період що аналізується збільшився на 233,14% або 4903 тис. грн.

Також, в аналізованій відбілися позитивні зміни в капіталі господарюючого суб'єкта, Так, на 32,58% збільшилася валюта балансу. Ця зміна відбулася за рахунок збільшення власного капіталу на 12756 тис. грн. (з 12665 тис. грн. у 2018 році до 25421 тис. грн. в 2020 році), та збільшення коштів оборотних активах на 87,84%.

Позитивним значенням є також зменшення залученого капіталу на 2600 тис. грн. (53,16%). Були погашені довгострокові кредити банків.

Основними ризиками в господарській діяльності підприємства, є порушення контрагентами умов Договору. (Так, порушуються строки поставки сировини, оплати поставлених виробів, та надання не в повному обсязі послуг). Для зниження ризиків, підприємство шукає надійних контрагентів, а за договорами за яким відбулося порушення, та які впливають на господарську діяльність підприємства, звертається до суду.

В галузі підприємства більше як 15 конкурентів в Херсонській області. Підприємство не займає домінуюче місце. Сировиною підприємство забезпечує себе з внутрішнього ринку. Так, у 2020 році сировина на внутрішньому ринку завжди є в наявності.

В 2020 році спостерігається подорожчання сировини:

- борошно 1 гатунку на 33,3%;
- борошно вищого гатунку на 24,6%;
- борошно житнє на 6,3 %;
- дріжджі на 15%;
- цукор на 69,7%;
- маргарин на 17,5%.

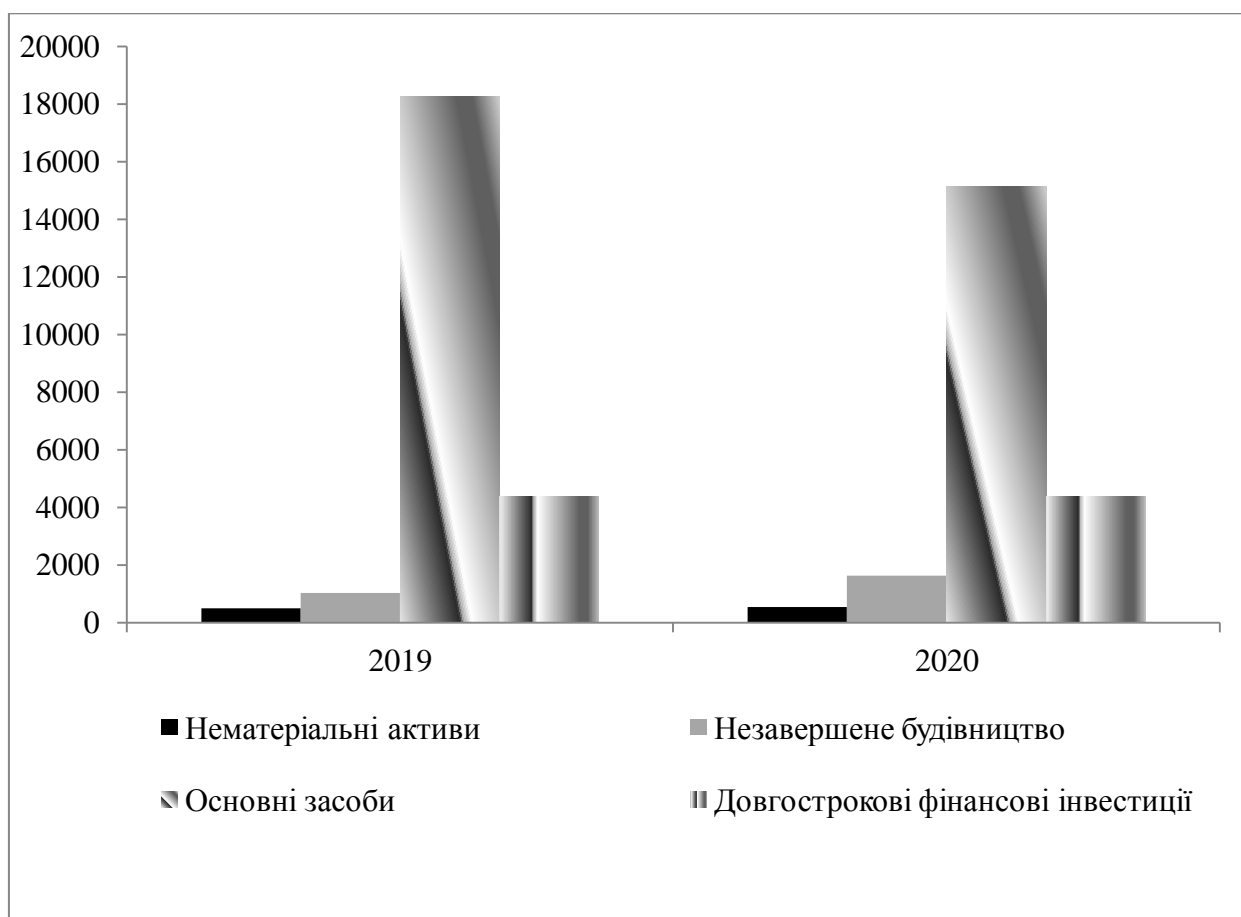
В 2020 році було запроваджено наступні нові види продукції: хліб "Таврійська слобода", хліб "Бездріжджовий з висівками", хліб "Смачний з насінням", круасан з начинкою "Молоко згущене варене "ТМ "KLOD",

круасан з начинкою зі смаком персика " ТМ "KLOD", круасан з начинкою вишні " ТМ "KLOD", круасан з начинкою кондитерською зі смаком шоколаду "ТМ "KLOD", круасани зі смаком іриски, персика, вишні, шоколаду ТМ "Українська зірка".

Основним завданням підприємства в майбутньому є збільшення доходу та задоволення потреб як акціонерів так і трудового колективу підприємства.

2.2. Аналіз складу та структури необоротних активів

Склад необоротних активів ПрАТ «Херсонський хлібокомбінат» в період 2019-2020 років представлена на рисунку 2.1.

Рис. 2.1. Склад необоротних активів ПрАТ «Херсонський хлібокомбінат»

В таблиці 2.2. наведена склад та структура та динаміка необоротних

активів ПрАТ «Херсонський хлібокомбінат».

Таблиця 2.2

Склад, структура та динаміка необоротних активів ПрАТ «Херсонський хлібокомбінат»

Показник	2019		2020		Відхилення	
	Тис. грн.	%	Тис. грн.	%	Абсолютне	Відносне
Нематеріальні активи:	499	2,1	538	2,5	39	7,8
- первісна вартість	640	X	857	X	217	33,9
- накопичена амортизація	141	X	319	X	178	126,2
Незавершене будівництво	1020	4,2	1639	7,6	619	60,6
Основні засоби:	18234	75,6	15130	69,8	-3104	-17
- первісна вартість	47472	X	48975	X	1503	3,1
- знос	29238	X	3845	X	-25393	-86,8
Довгострокові фінансові інвестиції:						
- які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	4369	18,1	4369	20,1	-	-
- інші фінансові інвестиції	-	-	-	-	-	-
Необоротні активи – всього	24122	100	21676	100	- 2446	-10,1

Згідно таблиці 2.2. в період 2019-2020 років вартість необоротних активів знизилася на 2446 тис. грн. (10,1%). Зниження вартості відбулося за рахунок вибуття основних засобів. Так балансова вартість основних засобів ПрАТ «Херсонський хлібокомбінат» за аналізований період знизилася з 18234 тис. грн. в 2019 році, до 15130 тис. грн. в 2020 році, у відносному значенні це становить 17%. Позитивну тенденцію на збільшення показують: нематеріальні активи, їх вартість збільшилася на 39 тис. грн. (7,8%); збільшилася сума вкладених коштів у незавершене будівництво, так в 2019 році їх вартість становила 1021 тис. грн., а в 2020 році ця сума дорівнювала 1639 тис. грн., зростання становить 60,6% (619 тис. грн.). Незмінним

залишається показник який пов'язаний з довгостроковими фінансовими інвестиціями, які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств, він становить 4369 тис. грн.

В структурі необоротних активів ПрАТ «Херсонський хлібокомбінат», а саме в основних засобах за аналізований період відбулося збільшення первинної вартості основних засобів на 1503 тис. грн., але знос основних засобів збільшився на 25393 тис. грн. Це є основним чинником зниження вартості необоротних активів ПрАТ «Херсонський хлібокомбінат».

Основні засоби суєта господарювання поділяються на власні та орендовані. Також їх поділяють в залежності від участі у виробничому процесі на основні засоби виробничого та невиробничого призначення.

Більш детальна інформація про залишкову вартість основних засобів суб'єкта господарювання представлена в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Залишкова вартість основних засобів ПрАТ «Херсонський хлібокомбінат», тис. грн.

Найменування основних засобів	Власні основні засоби (тис. грн.)		Відхилення	
	2019	2020	Абсолютне	Відносне
1. Виробничого призначення:	18234	15131	-3103	-17,0
- будівлі та споруди	3185	2922	- 263	-8,25
- машини та обладнання	13837	11560	- 2277	-16,45
- транспортні засоби	970	514	- 456	- 47,0
- земельні ділянки	0	0	0	0
- інші	242	135	- 107	- 44,2
2. Невиробничого призначення	0	0	0	0
Усього	18234	15131	-3103	

З таблиці 2.3 видно, що в загальній структурі залишкової вартості основних засобів ПрАТ «Херсонський хлібокомбінат» суттєво скоротилася вартість машин та обладнання. Так в 2019 році їх вартість становила 13837 тис. грн., а в 2020 році вона складала 11560 тис. грн., тобто зниження

вартості становило 2277 тис. грн. Також суттєво зменшилася вартість транспортних засобів на 456 тис. грн. (47%). Інші основні засоби виробничого призначення також втратили у вартості 44,2% (107 тис. грн.). Вартість будівель та споруд зменшилася на 8,25% (263 тис. грн.).

ПрАТ «Херсонський хлібокомбінат» не орендує основні засоби у інших суб'єктів господарювання, також на балансі підприємства немає основних засобів невиробничого призначення.

На кінець 2020 року знос основних засобів підприємства складав 69,1%.

Стан основних засобів (найменування, дата вводу та % зносу) становить:

- будівлі та споруди (1958-1990 роки) - 71,1%;
- машини та обладнання (1960-2019 роки) - 65,5%;
- транспортні засоби (1970-2018 роки) - 87,6%;
- інші засоби (1980-2018 роки) - 87,9%.

Основні засоби знаходяться за місцем розташування виробничих підрозділів господарюючого суб'єкта.

2.3. Аналіз та ефективності використання основних засобів

Показники оцінки стану та ефективності виростання основних засобів суб'єкта господарювання можливо поділити на наступні групи:

I група – це показники які характеризують забезпеченість суб'єкта господарювання основними засобами (фондомісткість, фондоозброєність; коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні суб'єкта господарювання);

II група – це показники які характеризують стан основних засобів (коефіцієнти: зносу, придатності, оновлення, вибуття та приросту основних засобів);

III група - це показники які характеризують ефективність використання

основних засобів суб'єктом господарювання (фондовіддача та рентабельність основних засобів).

В таблиці 2.4 наведені показники стану та ефективності використання основних засобів ПрАТ «Херсонський хлібокомбінат».

Таблиця 2.4

Показники стану та ефективності використання основних засобів ПрАТ «Херсонський хлібокомбінат»

Показники	2019	2020	Відхилення
Первісна (балансова) вартість основних засобів, тис. грн.	18234	15130	-3104
Знос основних засобів, тис. грн.	29238	3845	-25393
Валюта балансу	48029	57340	9311
Чистий дохід (виручка) від реалізації	168506	165920	-2586
Валовий прибуток	44027	46948	2921
Середньооблікова чисельність працюючих, чол.	444	503	59
Фондомісткість основних засобів	0,1	0,09	-0,01
Фондоозброєність основними засобами	41,06	30	-11,06
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні підприємства	0,38	0,26	-0,04
Коефіцієнт зносу основних засобів	1,6	0,25	-1,35
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,38	0,3	-0,08
Фондовіддача основних засобів	9,24	10,9	1,66
Рентабельність основних засобів	2,41	3,1	0,69

З таблиці 2.4 видно, що на ПрАТ «Херсонський хлібокомбінат» показники стану та ефективності використання мають як позитивну так і негативну тенденції.

Позитивні тенденції показують наступні показники: фондомісткість основних засобів, коефіцієнт зносу основних засобів, фондовіддача основних

засобів та рентабельність основних засобів.

Фондомісткість основних засобів характеризує на якому рівні підприємство забезпечене основними засобами. Так 2019 році значення цього показника становило 0,1, в 2020 році зменшилася на 0,01 та становило 0,09. Коефіцієнт зносу основних засобів має позитивну тенденцію до зменшення. Так, у 2019 році він дорівнював 1,6, за аналізований період зменшився на 1,35 та в 2020 році становив 0,25. Фондовіддача основних засобів вказує на ефективність використання основних засобів господарюючого суб'єкта. На ПрАТ «Херсонський хлібокомбінат» цей показник за аналізований період збільшився на 1,66, з 9,24 в 2019 році до 10,9 у 2020 році. Рентабельність основних засобів розраховується для визначення її ефективного використання. В 2019 році цей показник дорівнював 2,41 пункту, а в 2020 році він становив 3,1 пункту, відбулося збільшення на 0,69 пунктів.

Негативну тенденцію демонструють наступні показники: фондоозброєність, коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні господарюючого суб'єкта та коефіцієнт придатності основних засобів.

За аналізований період показник фондоозброєності на ПрАТ «Херсонський хлібокомбінат» знизився на 11,06 пункти, з 41,06 пунктів в 2019 році до 30 в 2020 році. Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні господарюючого суб'єкта вказує на питому вагу залишкової вартості основних засобів в вартості майна суб'єкта господарювання. Так у 2019 році цей коефіцієнт дорівнював 0,38, а в 2020 році вже становив 0,26, що на 0,04 пункту нижче. Коефіцієнт придатності основних засобів суб'єкта господарювання вказує на частину основних засобів яка є придатною для використання в господарській діяльності. Цей коефіцієнт знизився на 0,08 пункти.

До показників які частково характеризують ефективність використання основних засобів відносять:

- виручка від реалізації продукції по відношенню на 1 гривню активних

основних засобів;

- рентабельність у по відношенню на 1 гривню активних основних засобів;

- інтегральний показник ефективності використання основних засобів.

Показники рентабельності та фондівдачі основних засобів дають можливість зробити оцінку економічної ефективності використання основних засобів з двох сторін – якості та кількості. Але вони не можуть збільшуватися або зменшуватися в один проміжок часу. У зв'язку з цим при порівнянні ефективності використання основних засобів у різних періодах, або двох або більше господарюючих суб'єктів з'являються труднощі. Тому що у деяких суб'єктів господарювання високий рівень фондівдачі але низька рентабельність, або навпаки. Вказаний недолік можливо усунути за допомогою розрахунку інтегральних показників.

Подольська В.О. та Яріш О.В. розглядають «перший інтегральний (комплексний) показник ефективності використання основних засобів (ΦE^I) відображає умовний середній економічний ефект у вигляді виручки від реалізації та прибутку, який припадає на кожну гривню витрат, які вкладені в основні засоби; другий інтегральний показник ефективності використання основних засобів (ΦE^{II})» [28, с. 87].

Ці показники розраховуються наступним чином:

$$\Phi E^I = \sqrt{\Phi B \times \Phi P} \quad (2.1)$$

(2.2)

де,

ΦE^I , ΦE^{II} – перший та другий інтегральні показники ефективності використання основних засобів;

ΦB – фондівдача основних засобів;

ΦP – рентабельність основних засобів;

ΦT – рівень ефективності використання основних засобів при трудовій діяльності.

В таблиці 2.5 наведений розрахунок першого та другого інтегральних

показників ефективності використання основних засобів на ПрАТ «Херсонський хлібокомбінат».

Таблиця 2.5

Перший та другий інтегральний показник ефективності використання основних засобів ПрАТ «Херсонський хлібокомбінат»

Показники	2019	2020	Відхилення
Перший інтегральний показник ефективності використання основних засобів, грн.	0,471	0,58	0,109
Другий інтегральний показник ефективності використання основних засобів, грн.	0,016	0,019	0,003

Показники таблиці 2.5 вказують на те, що в 2020 році ПрАТ «Херсонський хлібокомбінат» більш ефективно використовував основні засоби. Так, перший інтегральний показник збільшився на 0,109 грн., а другий на 0,003 грн.

В динаміці зміна інтегральних показників розраховується наступним чином:

$$\Phi E = \frac{\Phi E_1}{\Phi E_0} \quad (2.3)$$

де

ΦE_1 , ΦE_0 – інтегральні показники ефективності використання основних засобів у звітному та базовому роках.

Так, за аналізований період перший інтегральний показник збільшився на 23%, а другий зріс на 18%.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

3.1. Напрями оптимізації амортизаційної політики на макрорівні

В сучасних умовах господарювання держава повинна формувати концепцію проведення амортизаційної політики. Тому, що на її основі кожен господарюючий суб'єкт виходячи з принципів, методів та норм які встановлює держава, формує свою амортизаційну політику.

В розвинутих країнах світу амортизаційні відрахування є основним джерелом фінансування інвестицій – близько 60-70% інвестицій які здійснюються в основний капітал. Механізм амортизації забезпечує темпів оновлення основного капіталу суб'єктів господарювання.

Сучасна амортизаційна практика більшості країн базується на ліберальних засадах і широкому ступені свободи для суб'єктів господарювання при обранні методів амортизації. Ця практика базується на досвіді десятиріч лібералізації амортизаційної та податкової систем, переходу від жорстких нормативів до гнучких тощо.

В США робота у цьому напрямку була розпочата у 40-і рр. та постійно продовжується:

- з 1942 р. діяв так званий бюлетень F (регламентація строків служби та нормативів списання основного капіталу);

- з 1962 р. – «Правила і норми амортизації» (методи адміністративного контролю за списанням; групові нормативи; інструкції по визначенню обсягів амортизаційних відрахувань та інше.);

- з 1971 р. - система ADR (система інтервальних строків служби) згідно якої підприємці самі визначають строк служби основного капіталу в діапазоні якого є тест списання, який діяв до цього.

Держава впливає на накопичення капіталу в сферах суспільного

виробництва, через зміни норм амортизації регулює темпи й пропорції відтворення основних засобів.

Білий Є.Л. вказує на те, що «амортизаційна політика повинна формуватися на двох рівнях:

- на державному, шляхом встановлення груп основних засобів та граничних термінів використання основних засобів у межах групи;

- на рівні підприємства, шляхом надання права підприємствам обирати методи нарахування амортизації та терміни корисного використання необоротних активів в межах, встановлених законодавством» [6, с. 164].

В Господарському Кодексі України зазначено, що «інвестиційна політика, спрямована на створення суб'єктам господарювання необхідних умов для залучення і концентрації коштів на потреби розширеного відтворення основних засобів виробництва, переважно у галузях, розвиток яких визначено як пріоритети структурно-галузевої політики, а також забезпечення ефективного і відповідального використання цих коштів та здійснення контролю за ним» [10].

На державному рівні амортизаційна політика багато років є слабкою ланкою економічної політики, тому, що вона не виконує свою головну функцію, а саме не створює зацікавленості у господарюючих суб'єктів до оновлення основних фондів.

Існуючи негативні чинники амортизаційної політики

- не враховуються властивості та особливості функціонування основних засобів;

- немає зворотного зв'язку між виробниками та споживачами;

- немає контролю над строками використання основних засобів.

В додатку А наведені загальні елементи амортизаційної політики держави.

Амортизаційна політика на макрорівні направлена на ефективне управління використанням та формуванням амортизаційного фонду з метою здійснення інвестиційного процесу для досягнення економічного зростання.

На її основі кожен суб'єкт господарювання розробляє та здійснює власну амортизаційну політику з управління формування та використання амортизаційного фонду для інвестиційної діяльності.

Амортизаційна політика на макrorівні рівні має певні методи та економічні інструментів які її формують. Формування амортизаційної політики відбувається при використанні наступних інструментів:

- формується класифікація об'єктів, що відносяться до майна, яке підлягає амортизації;
- оцінка та переоцінка майна;
- строки використання;
- методи обчислення;
- коефіцієнти прискорення або знижування;
- амортизаційні премії.

Саєнко С. Г. вказує на те, що «амортизаційна політика на державному рівні повинна ґрунтуватися на наступних теоретичних положеннях:

- строго цільове використання амортизаційних відрахувань;
- науково обґрунтоване забезпечення державного та господарського контролю за нарахуванням і використанням амортизації;
- прискорене списання основних фондів;
- державне регулювання і стимулювання реалізації амортизаційної політики;
- акумуляція амортизаційних відрахувань;
- фінансове та податкове стимулювання реалізації амортизаційної політики» [30, с. 233].

При розробці державної амортизаційної політики слід враховувати такі види її стратегій: агресивна, помірна та консервативна.

В умовах невизначеності застосовується агресивна політика, яка передбачає прискорення нарахування амортизації яке регулює темпи зносу та враховує терміни експлуатації. Прискорена амортизація є ефективним важелем яке стимулює інвестиційний процес та активізує виробничий

процес. Обрання методу прискореної амортизації обумовлюється галузевими особливостями суб'єкта господарювання та потребами в оновленні основних засобів.

Для стагнаційних умов розвитку економіки характерна помірна політика. При ній більш вживаними є лінійний метод нарахування амортизаційних відрахувань, що сприяє більш якісному формуванню фінансових результатів суб'єктів господарювання.

В умовах перевиробництва переважає консервативна стратегія амортизаційної політики, це пов'язано з потребою зниження собівартості, так амортизаційні відрахування перекладаються в майбутні періоди, коли будуть використовуватися основні засоби з більшим рівнем зносу.

Амортизаційна політика приводить в дію важелі на макрорівні, які впливають на оновлення основного капіталу, прискорення науково-технічного прогресу, покращення інвестиційного клімату та вдосконалення податкової системи.

Напрями покращення амортизаційної політики держави:

- створення ефективного механізму нарахування амортизації предметів праці;
- створення таких умов, які забезпечать цільове використання амортизаційного фонду;
- встановити економічно доцільні терміни використання предметів праці;
- податкове стимулювання оновлення основного капіталу;
- здійснення оперативного моніторингу реалізації амортизаційної політики суб'єктами господарювання.

3.2. Напрями оптимізації амортизаційної політики суб'єктами господарювання

На амортизаційну політику суб'єкта господарювання впливають

зовнішні та внутрішні фактори.

Зовнішні фактори пов'язані з нормативно-правовими принципами вибору та обґрунтування амортизаційної політики, межами застосування методів амортизації, а також строками використання засобів праці. Зовнішні фактори, визначають напрям амортизаційної політики суб'єкта господарювання, та адаптують її до сучасного стану та умов національної економіки.

Амортизація впливає на всі види діяльності суб'єкта господарювання (таблиця 3.1).

Таблиця 3.1

Вплив амортизації на види діяльності підприємства [4]

Види діяльності	Сфера впливу
Операційна	Ціноутворення, життєвий цикл товару, залишкова вартість основних засобів і нематеріальних активів
Фінансова	Фінансові показники підприємства, джерела фінансування проектів, реальні грошові потоки
Інвестиційна	Показники ефективності інвестиційних проектів, термін експлуатації основних засобів і нематеріальних активів

Суб'єкт господарювання при здійсненні амортизаційної політики намагається оновити активну частину основного капіталу та підвищити свій технічний рівень. У свою чергу, це створює передумови для зниження собівартості товарів (робіт та послуг) та максимізує прибуток, що є основними напрямками його діяльності.

Основні завдання амортизаційної політики у господарській діяльності суб'єкта господарювання наведені в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Класифікація завдань амортизаційної політики підприємства [29, с. 6]

Діяльність підприємства	Завдання амортизаційної політики
Максимізація прибутку	участь у формуванні собівартості продукції та досягнення цільового рівня прибутку – управління прибутком підприємства

Інвестиційна діяльність	- інтенсивне оновлення основних засобів за рахунок найбільш ефективних форм - фінансування інвестиційних програм за рахунок накопиченого амортизаційного ресурсу
Інноваційна діяльність	- впровадження нових технологій та обладнання - фінансування науково-дослідної діяльності та НДДКР
Фінансова діяльність	- використання амортизаційних відрахувань як одного із головних джерел власних фінансових ресурсів підприємства - накопичення коштів для фінансування оновлення основних засобів підприємства
Податкове планування	встановлення збалансованості між результатами діяльності та податковим навантаженням підприємства за рахунок амортизаційних відрахувань

Основними елементами амортизаційної політики суб'єкта господарювання є: оцінка і переоцінка основних фондів; визначення термінів корисного використання основних засобів; вибір і обґрунтування методів нарахування амортизації; забезпечення цільового використання амортизаційних відрахувань; запобігання надмірному моральному і фізичному зносу основних фондів; вибір найбільш ефективних форм відтворення основних фондів; оптимізація податкових платежів (таблиця 3.3).

Таблиця 3.3

Основні елементи амортизаційної політики на мікрорівні [11]

Оцінка і переоцінка основних фондів	Для правильного нарахування амортизації проведення переоцінки індексним методом або методом прямого перерахунку
Визначення термінів корисного використання основних засобів	Застосування міжнародних стандартів нарахування амортизації з 2002 року дозволило скоротити терміни корисного використання, об'єктів основних засобів і достовірніше представляти факти господарської діяльності підприємства
Вибір і обґрунтування методів нарахування амортизації	Використовуваний метод нарахування амортизації повинен відображати схему роботи підприємства в частині споживання економічних вигод, що отримуються від активу
Забезпечення цільового використання амортизаційних відрахувань	При цільовому використанні амортизаційні відрахування вкладаються, у виробництво і забезпечують дохід на рівні рентабельності власного капіталу, необхідний для відновлення

	зношеного майна.
Запобігання надмірному моральному і фізичному зносу основних фондів	Використання певних мерів, таких як впровадження нової техніки і технологій, вдосконалення ремонтно-експлуатаційного обслуговування, диференціація термінів корисного використання залежно від зносу і ін.
Вибір найбільш ефективних форм відтворення основних фондів	Здійснення своєчасного і якісного технічного переозброєння, реконструкції і модернізації виробництва
Оптимізація податкових платежів	Збільшення амортизаційних відрахувань сприяє зниженню податкових платежів і зростанню власних фінансових ресурсів

Амортизаційна політика суб'єкта господарювання є елементом його облікової політики. Вона поєднує елементи, які формують систему амортизації:

- строк амортизації;
- методи нарахування;
- порядок переоцінки,
- порядок списання амортизації на витрати тощо.

Вибір методу розрахунку амортизаційних відрахувань спрямований на виконання двох основних завдань:

- 1) ефективного розподілу амортизованої вартості в періодах, коли експлуатується об'єкт;
- 2) оптимізація бази оподаткування податком на прибуток.

Обрання методів нарахування амортизації при формуванні амортизаційної політики суб'єкта господарювання виходять зі стратегії розвитку господарюючого суб'єкта.

Стратегія розвитку суб'єкта господарювання повинна мати наступні складові:

- оціночна складова повинна мати на меті відобразити процес зменшення вартості основних засобів під впливом зносу;
- фінансова складова - має систематичне признание тому що втрачається частина вартості основних засобів, а також впливає на

фінансовий результат суб'єкта господарювання;

- фіскальна складова впливає на формування прибутку суб'єкта господарювання та на доходну частину державного бюджету;

- інвестиційна складова - є складовою внутрішнього джерела інвестицій та є стимулятором інвестиції.

У зв'язку з цим обрана суб'єктом господарювання амортизаційна політика повинна бути спрямована на:

- систему амортизації (методи та нормами) усього відображення суми зносу та, повного відображення переносу вартості основних фондів на витрати суб'єкта господарювання;

- формування амортизаційного фонду згідно з процесами зношування основних фондів (враховуючи фізичний та моральний знос) та відновлення вартості основних фондів;

- створення платіжно-розрахункових дисципліни стосовно повного надходження амортизаційної складової в грошовій виручки від контрагентів;

- створення системи накопичення та цільового використання амортизаційних відрахувань;

- формування системи фінансового менеджменту, стратегічного і поточного планування використання амортизаційного фонду, що в свою чергу забезпечить направлення ресурсів на фінансування капітальних вкладень суб'єкта господарювання, а також на накопичення та відшкодування вартості основного капіталу.

Також в процесі формування амортизаційної політики доцільно встановити взаємозв'язок між стратегією розвитку суб'єкта господарювання та способами відновлення основного капіталу (таблиця 3.4).

Таблиця 3.4

Взаємозв'язок між стратегією розвитку суб'єкта господарювання та способами відновлення основного капіталу [24, с. 102]

Стратегія довгострокового розвитку підприємства	Способи відтворення основних фондів
---	-------------------------------------

Стратегія агресивного розвитку	Активне інвестування в нове будівництво, інтенсивне розширення виробництва, вкладення засобів в науково-дослідні розробки
Стратегія помірною зростання	Вкладення інвестицій в поступове розширення своєї діяльності, а також виділення чималих коштів на підвищення своїх конкурентних переваг
Стратегія вдосконалення при незмінному рівні розвитку	Основною метою буде збільшення або підтримка на колишньому рівні чистого грошового потоку без проведення нового будівництва і нарощування виробництва. В таких умовах розширене відтворення буде або недоцільним, або нездійсненним внаслідок фінансових труднощів
Стратегія стримування спаду реалізації продукції	Дотримуючись цієї стратегії, доцільно сконцентрувати обмежені фінансові ресурси на проведенні простого відтворення основних фондів, модернізації провідного устаткування, підсилити контроль за ефективністю проведення ремонту основних фондів
Стратегія активного перепрофілювання	Відмова від випуску продукції, що раніше виготовлялась підприємством, може призвести до простоїв частини устаткування і значного зниження оборотності активів (в основному по сировині, матеріалам і НЗВ)

Окрім зазначених стратегій в таблиці 3.4 господарюючий суб'єкт розробляє стратегії спрямовані на інвестування та на максимізацію прибутку. В таблиці 3.5 наведені переваги та недоліки стратегій формування амортизаційної політики виходячи з стратегій інвестування та максимізації прибутку.

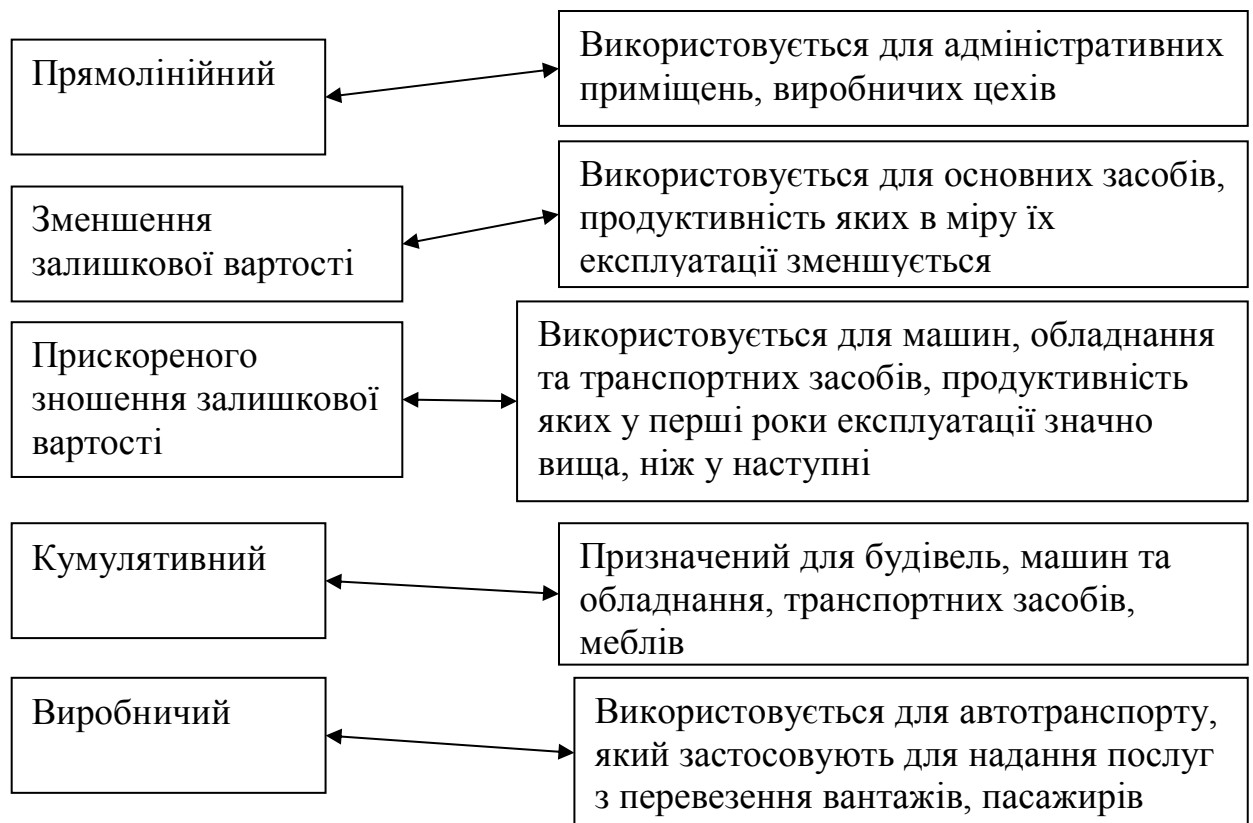
Таблиця 3.5

Переваги та недоліки стратегій формування амортизаційної політики [29, с. 9]

Переваги стратегії	Недоліки обраної стратегії
1. Інвестиційна стратегія	
Збільшення амортизаційних відрахувань з метою забезпечення своєчасної заміни зношених основних засобів	Збільшення витрат на амортизацію основних засобів та , відповідно, зниження прибутку

Збільшення чистого доходу, підвищення якості та конкурентоздатності продукції підприємства	Можливе зниження показників рентабельності за рахунок мінімізації прибутку
Амортизаційні відрахування як інвестиційне джерело є постійними та не обкладаються податком на прибуток	Збільшення витрат на придбання нових технологій та обладнання
Можливість застосування нових технологій та нового обладнання	Необхідність мобілізації значних фінансових ресурсів для фінансування інвестиційних проектів
2. Стратегія максимізації прибутку	
Зниження витрат на виробництво продукту та максимізація прибутку	Збільшення витрат на ремонти та підтримання в робочому стані основних засобів
Формування стійкого фінансового стану в результаті збільшення величини чистих активів підприємства	Використання прибутку на інші цілі, крім капіталізації, та недостатність амортизаційних відрахувань як джерела оновлення основних засобів
Збільшення показників рентабельності за рахунок максимізації прибутку	Збільшення податкового навантаження при оподаткуванні прибутку та на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки
Використання прибутку як основного джерела оновлення основних засобів	Відсутність можливості своєчасного оновлення основних засобів

Для оптимізації амортизаційної політики суб'єкт господарювання повинен розподілити всі основні засоби на групи в залежності від умов їх використання, щоб для кожної застосовувати відповідні методи розрахунку амортизаційних відрахувань (рис. 3.1).

Рис. 1. Групування основних засобів відповідно до методів нарахування амортизації [16, с. 72]

Ефективна амортизаційна політика суб'єкта господарювання, це комплекс заходів який спрямований на управління процесом відновлення основного капіталу, зменшення зносу активної частини, збільшення основного капіталу та обсягу виробництва, спрямоване на підвищення інноваційного рівня виробництва, підвищення продуктивності праці та зменшення собівартості виробництва товарів (робіт та послуг), максимізацію фінансового результату та підвищення інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання.

ВИСНОВКИ

Проведені дослідження дозволяють зробити наступні висновки, які мають прикладне значення.

1. Амортизація є багатоаспектною категорією, яку необхідно розглядати з позицій облікового, економічного або фінансового аспектів. По суті амортизація – це комплексне складне явище в економіці, яке акумулює в собі процес руху вартості основних засобів та переніс їх вартості в процесі експлуатації на товари, роботи а послуги що виробляються суб'єктами господарювання.

2. Від типу амортизаційної політики залежать якість та інтенсивність експлуатації основних засобів. Дотримуючись принципів розробки амортизаційної політики можливо досягти позитивного економічного ефекту. Але неякісна державна амортизаційна політика може звести нанівець весь позитивний економічний ефект який досягається суб'єктами господарювання в процесі своєї господарської діяльності.

3. Головним критерієм застосування того чи іншого методу нарахування амортизації є встановлення якісного співвідношення між величинами амортизаційних відрахувань та їх впливом на ціну товарів, робіт та послуг суб'єкта господарювання.

4. В період з 2018 по 2020 рік на ПрАТ «Херсонський хлібокомбінат» всі показники які характеризують фінансово-економічний стан демонструють позитивну динаміку. Так, чистий дохід від реалізації в 2020 році становив 165920 тис. грн. він збільшився на 22301 тис. грн. (15,52%) у порівнянні з 2018 роком. Собівартість реалізованої продукції, також зросла, але тільки на 6,6% (14909 тис. грн.). Валовий прибуток в 2020 році становив 46948 тис. грн., що на 46,53% (14909 тис. грн.) більше ніж в 2018 році. Як наслідок чистий фінансовий результат прибуток ПрАТ «Херсонський хлібокомбінат» за період що аналізується збільшився на 233,14% або 4903 тис. грн.

5. В загальній структурі залишкової вартості основних засобів ПрАТ

«Херсонський хлібокомбінат» суттєво скоротилася вартість машин та обладнання. Так в 2019 році їх вартість становила 13837 тис. грн., а в 2020 році вона складала 11560 тис. грн., тобто зниження вартості становило 2277 тис. грн. Також суттєво зменшилася вартість транспортних засобів на 456 тис. грн. (47%). Інші основні засоби виробничого призначення також втратили у вартості 44,2% (107 тис. грн.). Вартість будівель та споруд зменшилася на 8,25% (263 тис. грн.).

6. В 2020 році ПрАТ «Херсонський хлібокомбінат» більш ефективно використовував основні засоби. Так, перший інтегральний показник збільшився на 0,109 грн., а другий на 0,003 грн. В динаміці зміна інтегральних показників вказує на те, що перший інтегральний показник збільшився на 23%, а другий зріс на 18%.

7. Напрямами покращення амортизаційної політики держави: створення ефективного механізму нарахування амортизації предметів праці; створення таких умов, які забезпечать цільове використання амортизаційного фонду; встановити економічно доцільні терміни використання предметів праці; податкове стимулювання оновлення основного капіталу; здійснення оперативного моніторингу реалізації амортизаційної політики суб'єктами господарювання.

8. Ефективна амортизаційна політика суб'єкта господарювання, це комплекс заходів який спрямований на управління процесом відновлення основного капіталу, зменшення зносу активної частини, збільшення основного капіталу та обсягу виробництва, спрямоване на підвищення інноваційного рівня виробництва, підвищення продуктивності праці та зменшення собівартості виробництва товарів (робіт та послуг), максимізацію фінансового результату та підвищення інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонова Л. В., Левченко Н. М., Белінська С. М. Вдосконалення систем управління та обліку процесів відтворення основних засобів підприємства як складових стратегії розвитку діяльності. *Економіка та держава*. 2017. № 9. С. 16-20.
2. Бакай В.Й. Проблема вибору оптимального варанта методу нарахування амортизації на підприємствах. *Вісник Технологічного університету Поділля. Економічні науки*. 2002. №5, Ч.2, Т.1. С. 135-140.
3. Борисенко З.М. Амортизаційна політика. К. : Наукова думка. 1993. 135 с. , с. 135;
4. Бойко Л. І., Громаков О. І. Шляхи удосконалення обліку амортизації основних засобів. *Бізнес-навігатор*. 2013. № 1. С. 161-166. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2013_1_31.
5. Боровік Л. В., Петренко В. С., Карнаушенко А. С. Роль шкільної освіти в розвитку молодіжного підприємництва. *Ефективна економіка*. 2021. № 3. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8737> . DOI: [10.32702/2307-2105-2021.3.6](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.3.6)
6. Бубенко П.Т., Титяєв В.І., Димченко О.В. Амортизація і відновлення основних фондів житлово-комунальних підприємств : монографія. Харків : ХНАМГ, 2010. – 255 с.
7. Білий Є.Л., Дударенко М.Л. Амортизаційна політика як підґрунтя інвестиційного оновлення підприємства. *Вісник Запорізького національного університету*. 2010. №3(7) С.162-165.
8. Васюник Т.І. Амортизаційна політика та її роль у відтворенні основного капіталу національної економіки. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. Вип.15. Ч.5. С. 31-34.
9. Гавриловський О. С., Лук'яненко Л. І. Основні шляхи розвитку та вдосконалення амортизаційної політики в Україні. *Економічний аналіз : зб. наук. праць* : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного

економічного університету “Економічна думка”, 2015. – Том 22. – № 1. – С. 164-168.

10. Городиський М. П., Поліщук І. Р. Основні елементи та типи амортизаційної політики щодо основних засобів підприємства: обліковий вимір. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Вип. 2(19). С. 386- 391.

11. Господарський Кодекс України
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.

12. Жердев Є. В. Методичні засади формування амортизаційної політики на підприємствах. *Облік і фінанси АПК : бухгалтерський портал*. URL:: <http://magazine.faaf.org.ua/metodichni-zasadi-formuvannya-amortizaciynoi-politiki-na-pidpriemstvah.html>

13 Карнаушенко А.С., Петренко В.С., Боровік Л.В. Сучасні тенденції та перспективи розвитку європейського ринку страхування. *Таврійський науковий вісник. Серія Економіка*. 2022. №14. С. 85-94

14. Карнаушенко А.С., Петренко В.С. Основні відмінності між спільними підприємствами та іншими формами міжнародних партнерських відносин. *Бізнес-навігатор*. 2018. Вип. 1 (44). С. 101

15. Козьменко С.Н., Васильєва Т.А., Ярошенко С.П. Амортизация и оптимальные сроки службы техники. Суми : Деловые перспективы, 2005. 223 с.

16. Кондратенко І. А., Трачова Д. М. Теоретичні аспекти формування амортизаційної політики підприємства. *Молодий вчений*. 2017. № 1.1. С. 45-48.

17. Котова М.В. Вибір оптимального методу нарахування амортизації за бухгалтерським обліком для підприємств промисловості. *Труди Одеського політехнічного університета*. 2009. № 2. С. 280 – 284.

18. Кірейцев Г. Г. Формування нової системи амортизації в Україні. *Облік і фінанси АПК*. 2004. № 1. С. 23–30.

19. Лищенко О. Г., Півненко В. В. Оптимізація амортизаційної

політики підприємства. *Сталий розвиток економіки*. 2015. № 4. С. 70-75.
URL:: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sre_2015_4_11.

20. Мазур А. М., Мазур М. М. Амортизаційна політика: теоретичні аспекти та роль у підвищенні ефективності діяльності суб'єктів підприємництва. *Приазовський економічний вісник*. 2017. №5 (05). С. 294–298. URL:: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2017/5_05_uk/56.pdf.

21. Малярова С. В. Удосконалення амортизаційної політики та оновлення основного капіталу підприємства. *Причорноморські економічні студії*. 2017. Випуск 13-1. С. 143-147.

22. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби" Режим доступу URL::<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>.

23. Новицька С.С., Потапова-Сінько Н.Ю. Сутність амортизаційної політики і її вплив на ефективність роботи підприємства : навчально-методичний посібник для студентів економічних спеціальностей. Одеса : ОНАЗ ім. О.С. Попова, 2006. 98 с.

24. Никифорак В.А. Використання амортизаційної та інвестиційної політики підприємства для забезпечення розширеного відтворення основного капіталу. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2012. Вип. 4. С. 158–163.

25. Овод Л.В. Сутність амортизаційної політики та її складові елементи. *Вісник технологічного університету Поділля / Економічні науки : науковий журнал*. Хмельницький, 2003. № 5. Ч. 2, Т. 1. С. 64–68.

26. Овод Л. В. Принципи амортизаційної політики промислового підприємства. *Економіка: реалії часу*. 2015. № 2. С. 89-93. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econrch_2015_2_15.

27. Овод Л. В. Стратегічні управлінські рішення у формуванні амортизаційної політики підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2009. № 6, Т.1. С. 100–103.

28. Островецький В.І. Амортизаційна політика України в системі

інструментів податкового стимулювання інвестиційно-інноваційної активності. *Економічний вісник Донбасу*. 2017. № 2. С. 121–131.

29. Петренко В. С., Карнаушенко А. С., Боровік Л. В. Факторинг: сутність, види та його переваги в фінансовій діяльності підприємств. *Ефективна економіка*. 2021. № 11. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=9551> (дата звернення: 02.04.2023). DOI: [10.32702/2307-2105-2021.11.14](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.11.14)

30. Петренко В.С., Федорчук О.М., Карнаушенко А.С. Аналіз сучасного стану державної підтримки аграрних підприємств України. *Бізнес-навігатор*. 2019. Вип. 2(51). С. 93-98

31. Петренко, В., Карнаушенко, А.. Поняття краудфандингу та його роль в національній економіці. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*, 2020, №2, 140-150. URL:<http://tnv-econom.ksauniv.ks.ua/index.php/journal/article/view/59>

32. Петренко В.С., Карнаушенко А.С., Шепотіло В.О. Дивідендна політика міжнародних креативних корпорацій. *Інвестиції практика та досвід*. 2021. №23. С. 38-452

33. Петренко В.С., Карнаушенко А.С., Танклевська М.С. Кредитування як основне джерело фінансування підприємництва. *Економіка та держава*. 2021. №12. С. 41-47

34. Податковий Кодекс України Режим доступу URL://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text.

35. Приймак Н.С. Амортизація та її функції у господарській діяльності підприємства. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки: зб. наук. пр.* Кіровоград: КНТУ, 2009. Вип. 16, ч. 1. С. 194–201.

36. Подольська В. О., Яріш О. В. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. Київ : ЦНЛ, 2007. – 488 с.

37. Радева О.Г. Амортизаційна політика як важіль оновлення основних засобів підприємств машинобудування: автореф. дис. на здобуття наук.

ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.04 - економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) / О. Г. Радева. – Запоріжжя : ЗНУ, 2017. – 20 с.

38. Саєнко С. Г. Амортизація як елемент інноваційного розвитку машинобудівної галузі. *Економічні науки: зб. наук, праць*. Серія: Облік і фінанси. Луцьк: ЛНТУ, 2012. Вип. 9(33), Ч. 3. С. 228-234.

39. Смирня В.Н. Іонін Є.Є. Актуальні питання амортизаційної політики підприємств України URL: <http://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/view/1473/1502>

40. Танклевська Н.С., Карнаушенко А.С., Петренко В.С. Ізраїльський досвід післявоєнного відновлення економіки. *Науковий вісник Львівської академії*. 2022. №6. с. 20-28

41. Трачова Д. М. Роль державної регуляторної політики в частині формування амортизаційного фонду підприємства. *Економічний журнал «Інтелект XXI»*. Випуск 5 – 2016 – с. 167-171.

42. Трачова Д.М. Обліково-інформаційний аспект формування амортизаційної політики. *Менеджмент та підприємництво: тренди розвитку*. 2018. Вип. 3. С. 15–22.

43. Чорновіл О.В., Потрапелюк К.Г. Амортизація, її сутність та методи нарахування на залізничних підприємствах. *Економіка і регіон*, 2012, 3: 216–221.

44. Щирська О.В. Економічна сутність і бухгалтерське визначення амортизації. *Актуальні проблеми економіки*, 2012, 8: 68–74.

45. Яремко І.Й. Знос і амортизація необоротних активів – інструмент оцінки капіталу підприємства : монографія. Львів : Новий світ, 2003. – 148 с.

46. Vdovenko L. O., Skrypnyk S. V., Fenenko P. O., Havryliuk V. M., Kovalov V. V. Discrete Process of Development and Effective Functioning of the Fiscal System of the Ukraine and EU Countries. *Journal of Advanced Research in Law and Economics*. 2020. Vol. XI, Is. 4(50). P.1446-1461.

47. Fedorchuk A., Petrenko V., Karnaushenko A. Innovative infrastructure

as the framework for the development of regional enterprises competition. Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту Серія: економіка і менеджмент. 2019. 2 (27), с. 126-133. URL: https://suem.edu.ua/sites/default/files/2021-01/visnik_2_27_2019.pdf#page=23

48. Mokhnenko A. Human capital cost accounting in the company management system / T.Hilorme, I.Perevozova, L.Shpak, A.Mokhnenko, Y.Korovchuk // Academy of Accounting and Financial Studies Journal. – 2019. – № 23. – Special Issue 2.

49. Mokhnenko A. Formation of account of reservoir expenses model / I.Perevozova, A.Mokhnenko, L.Mykhailyshyn, O.Stalinska, O.Vivchar // Academy of Accounting and Financial Studies Journal. – 2019. – № 23. – Special Issue 2.

50. Mokhnenko A. Identification of Efficiency Factors for Control over Information and Communication Provision of Sustainable Development in Higher Education Institutions / I.Gontareva, M.Borovyk, V.Babenko, I.Perevozova, A.Mokhnenko // WSEAS Transactions on Environment and Development. – 2019. – № 15. – P. 593-604.3

51. Mokhnenko A. Integration of the supply chain management and development of the marketing system / I.Perevozova, L.Horal, A.Mokhnenko, N.Hrechanyk, A.Ustenko, O.Malynka, L.Mykhailyshyn // International Journal of Supply Chain Management. – 2020. – № 9. – Issue 3. – P. 496-507.

52. Mokhnenko A. Mathematical-Logistic Model of Integrated Production Structure of Food Production / A.Mokhnenko, V.Babenko, O.Naumov, I.Perevozova, O.Fedorchuk // CEUR Workshop Proceedings, 2020, Volume 2732, P. 446-454.

53. Mokhnenko A. Modeling of economic security of the enterprise at change of investment maintenance / S.Bondarenko, H.Tkachuk, I.Klochan, A.Mokhnenko, I.Liganenko, V.Martynenko // Studies of Applied Economics. – 2021. – № 39(7).

54. Mokhnenko A. Innovative Paradigm of Management Accounting and

Development of Controlling in the Entrepreneurship / A.Sakun, I.Perevozova, O.Kartashova, O.Prystemskyi, A.Mokhnenko // Universal Journal of Accounting and Finance. – 2021. – Vol. 9, №4.

55. Мохненко А.С. Стратегія розвитку регіонального газотранспортного підприємства / А.Мохненко, К.Мельникова, О.Федорчук // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Економічні науки". – Херсон, 2018. – № 32. – С. 91-94.

56. Мохненко А.С. Управління конкурентоспроможністю підприємства на основі застосування системного підходу / А.Мохненко, О.Федорчук, О.Протосвіцька / Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту – Черкаси, 2018. – № 2 (25). – С. 13-25.

57. Mokhnenko A. Software economy as a vector of management of innovative infrastructure of the region / A.Mokhnenko, O.Fedorchuk, K.Melnikova // Вісник Хмельницького національного університету. Серія "Економічні науки". – Хмельницький, 2019. – № 5. – С. 7-10.

58. Мохненко А.С. Особливості корпоративної культури на ІТ-підприємствах в сучасних умовах ведення бізнесу / А.Мохненко, К.Мельникова // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Економічні науки". – Херсон, 2021. – № 42. – С. 45-49.

59. Мохненко А.С. Модель організаційно-економічного механізму логістичної системи підприємства / А.С. Мохненко, О.Б. Наумов, О.О. Чмут // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Економічні науки". – Херсон, 2023. – № 48. – С. 45-49.

60. Мохненко А.С. Аналіз ефективності функціонування підприємств продовольчої сфери / А.С. Мохненко, О.М. Федорчук, О.І. Протосвіцька // Обліково-аналітичне забезпечення й оподаткування розвитку суб'єктів агробізнесу та сільських територій: колективна монографія. – Херсон: Айлант, 2019. – С. 223-235.

61. Mokhnenko A. Concept of sustainable development of the food sector enterprises in the competitive environment / A. Mokhnenko, O. Fedorchuk, O.

Protosivitska // Development of the innovative environmental and economic system in Ukraine: monograph; edited by Khudolei V., Ponomarenko T. – Prague: OKTAN PRINT s.r.o., 2019. – С. 123-141.

62. Мохненко А.С. Інвестиційно-інноваційне забезпечення конкурентоспроможного розвитку підприємств / А.С. Мохненко, О.М. Федорчук, О.І. Протосвіцька // Розвиток підприємства в умовах нестабільного зовнішнього середовища: управління, реалізація та перспективи: колективна монографія; за ред. Шарко М.В. – Херсон: ФОП Вишемирський В.С., 2019. – С. 227-243.

63. Мохненко А.С. Підвищення економічної ефективності підприємств в умовах євроінтеграційних процесів / А.С. Мохненко // Теорія, методологія і практика обліку, оподаткування й аналізу виробничо-економічної діяльності суб'єктів агробізнесу та сільських територій: нові реалії та перспективи в умовах інтеграційних процесів: колективна монографія. – Херсон: Айлант, 2020. – С. 187-200.

64. Mokhnenko, A. Partner relationship assessment methodology / I.Perevozova, N.Daliak, A.Mokhnenko, T.Stetsyk, V.Babenko // International Conference on Distributed Sensing and Intelligent Systems (ICDSIS2020): (Agadir, Morocco 01-03 February 2020). – Agadir, 2020.

65. Мохненко А.С. Оцінка конкурентоспроможності підприємств агропромислового сектору економіки / А.С. Мохненко // Сучасний стан та пріоритети розвитку системи обліку, оподаткування й аналізу виробничо-економічної діяльності суб'єктів господарювання агропромислового сектору економіки: монографія. – Херсон: Айлант, 2018. – С. 158-167.

66. Мохненко А.С. Підвищення економічної ефективності підприємств в умовах євроінтеграційних процесів / А.С. Мохненко // Теорія, методологія і практика обліку, оподаткування й аналізу виробничо-економічної діяльності суб'єктів агробізнесу та сільських територій: нові реалії та перспективи в умовах інтеграційних процесів: колективна монографія. – Херсон: Айлант, 2020. – С. 187-200.

67. Mokhnenko A. Development of a regional marketing system / A.Mokhnenko, I.Perevozova // 3rd International Conference on Economic Research (ECONALANYA2019): (Alanya, Turkey 24-25 October 2019). – Alanya, 2019.

68. Мохненко А.С. Формування системи забезпечення зовнішньоекономічної діяльності газотранспортного підприємства / А.С. Мохненко // Структурна модернізація економіки: прогностичні сценарії та перспективи розвитку регіону: монографія. – Херсон: ПП "Вишемирський", 2018. – С. 276-284.

69. Мохненко А.С. Інвестиційно-інноваційне забезпечення конкурентоспроможного розвитку підприємств / А.С. Мохненко, О.М. Федорчук, О.І. Протосвіцька // Розвиток підприємства в умовах нестабільного зовнішнього середовища: управління, реалізація та перспективи: колективна монографія. – Херсон: ФОП Вишемирський В.С., 2019. – С. 227-243.

70. Мохненко А.С. Маркетинг як інструмент ефективного функціонування логістичної системи підприємства / А.С. Мохненко, О.О. Чмут // Маркетинг у підприємстві, біржовій діяльності та торгівлі в smart-суспільстві: управлінський, інноваційний та методичний виміри: колективна монографія / За наук. ред. І. В. Перевозової. – Львів: Видавець Кошовий Б.-П.О., 2023. – С. 136-160.

71. Мохненко А.С. Organizational and economic mechanism for the development of an enterprise in the IT-sphere / А.С. Мохненко, О.О. Чмут, А.А. Романов // Стратегічні пріоритети розвитку економіки, менеджменту, сфери обслуговування та права в умовах інтеграційних процесів: міжнар. наук.-прак. конф. (м. Івано-Франківськ, 03-04 листопада 2022 р.). – Івано-Франківськ, 2022. – С. 281-282.

72. Мохненко А.С. Організаційно-економічний механізм управління сталим розвитком підприємства / А.С. Мохненко, О.О. Чмут // Сталий розвиток економіки, суспільства та підприємництва: міжнар. наук.-прак.

конф. (м. Івано-Франківськ, 27-28 квітня 2023 р.). – Львів, 2023. – С. 281-282.

ДОДАТКИ

Загальні елементи амортизаційної політики на макрорівні

Макрорівень	
Взаємозв'язок амортизаційної політики з інвестиційною, інноваційною і ін.	Співвідношення між амортизаційними відрахуваннями і валовими інвестиціями характеризує темпи розвитку економіки і можливість забезпечення відтворення основного капіталу, напрями відрахуванні на впровадження інновацій
Розробка економічно доцільних термінів корисного використання основних фондів	Термін корисної служби активу повинен враховувати передбачуваний фізичний і моральний знос, очікуваний об'єм використання активу, юридичні та інші обмеження на його використання
Реалізація ефективних механізмів нарахування амортизації	Використання найбільш прийняттого і оптимального варіанту нарахування амортизації виходячи з цілей і завдань розвитку національної економіки
Створення умов, що забезпечують використання амортизаційних відрахувань	Використання постійного джерела фінансування відтворення у вигляді амортизаційних відрахувань з найвищою віддачею і створення на державному рівні сприятливих умов для реалізації цього завдання
Податкове стимулювання прискорення оновлення основних фондів	Поява можливості вибору методу нарахування амортизації і регулювання величини прибутку і податків на прибуток і майно
Методичне керівництво розробкою і реалізацією амортизаційної політики	Підготовка пакету нормативно-правової документації, керівництво процесами впровадження нових методів нарахування амортизації, обліку і складання звітності на федеральному, регіональному і місцевому рівнях управління
Моніторинг реалізації амортизаційної політики держави	Отримання відомостей, необхідних для оцінки амортизаційної політики, що проводиться, узагальнення і підготовка звідних матеріалів і пропозицій по її вдосконаленню

